

Az arab vers metrikai elemzései

(*'arūd*, versmérték)

Imru' ul-Qays *Mu'allaqa* költeményének első sorát elemezzük végig, először az európai hagyományok szerint, hosszú és rövid szótagokat jelölve: —◌, míg a (feltétezett) hangsúlyt magyaros ékezzettel a hosszúság jel fölött: ´. A jelölést mindkét irányból bemutatom, magyarosan balról jobbra, az átírási szöveg alatt, a szótagokat elválasztva, míg a verslábak határait függőleges vonallal jelöltem. A félsor végét két vonal, az egész sorét (*bayt*) pedig három jelöli:

qi-fā nab | *-ki min dīkrā* | *ḥa-bī-bin* | *wa-man-zi-lī* | |

◌ — — | ◌ — — — | ◌ — — | ◌ — ◌ —

bi-siq-til | *-li-wā bay-nad* | *-da-ḥū-li fa-* | *ḥaw-ma-lī* | | |

◌ — — | ◌ — — — | ◌ — ◌◌ | — ◌ — || |

Ez a vers *ṭawīl* mértékben íródott, amelynek képletében minden versláb első két szótaga állandó: ◌ — ahol a hosszú hangsúlyos, míg a másik hosszú lehet két rövid is, mint a 2. félsor 3. verslábának. A 2. félsor utolsó verslába lehet egy szótaggal rövidebb.

Az arabok megjegyezhető szavakkal tanítják a verslábakat. Így ennek a versnek egy félsora így néz ki metrikailag:

fa-ʿū-lun | *ma-fā-ʿī-lun* | *fa-ʿū-lun* | *ma-fā-ʿī-lun* | |

fa-ʿū-lun | *ma-fā-ʿī-lun* | *fa-ʿū-lu(n)* | *ma-fā-ʿī-(lun)* | | |

قَفَا نَبُكَ مِنْ ذِكْرِي حَبِيبٍ وَ مَنَزَلٍ | |
فَعْوَلُنْ | مَفَاعِلُنْ | فَعْوَلُنْ | مَفَاعِلُنْ | |
بِسِيفِطَالٍ | لَوَى بَيْنَ الْـ | دَّخُولِ فَحْوَمَلٍ | | |
فَعْوَلُنْ | مَفَاعِلُنْ | فَعْوَلُنْ | مَفَاعِلُنْ | | |

Az arabok azonban nem vízszintes vonalat és félkört használnak a hosszú és rövid szótag jelölésére, hanem előbbit **függőleges vonás és karika**, utóbbit pedig csak **karika** jelöli.

qi-fā = ◌ ◌ | *nab-ki* ◌ ◌ ◌

Az arabok csak a betűket vették figyelembe, rövid szótag helyett „mozgó betűt” mondtak, *ḥarf mutaḥarrik*, amely után *ḥaraka* következik, hosszú szótag helyett

pedig „mozgó betű” + „csöndes betű”, utóbbi *ḥarf sākin*, vagyis, amely után *sukūn* következik. Előbbi jele tehát a karika, utóbbié a függőleges vonás és a karika.

Fontos megjegyezni, hogy a hosszú magánhangzót úgy fogják fel, mint egy olyan betűt, amin *sukūn* van, előtte pedig rövid magánhangzót jelölő *ḥaraka*:

$$\bar{a} = a + \text{alif}, \bar{u} = u + w\bar{a}w, \bar{i} = i + y\bar{a}'$$

Így a *fā* szótag azonos lesz a CVC típusú szótagokkal: *f+a+alif*. فَا

A *lī* szótag is CVC: *l+i+y* لِي, mivel a sorvégi rövid magánhangzó a versben mindig hosszúnak számít.

Ennek alapján a fenti verssor metrikai elemzése így néz ki:

Arab módszerrel arab írással:

ق	فَا	نَبْ		ك	مِنْ	ذِكْرِي		ح	بِيبِ		و	مَنْزِلِ		
بِ	سِيقِ	طِ		ا	لَّوَى	بَيْنَ		ا	ل		فَا		حَو	

Ugyanez átírással:

qi-fā nab		-ki min dīkrā		ḥa-bī-bin		wa-man-zi-lī	
o o o		o o o o		o o o		o o o o	
bi-siq-til		-lī-wā bay-nad		-da-hū-li fa		-ḥaw-ma-lī	
o o o		o o o o		o o o o		o o o	

Egy versláb elemei lehetnek:

sabab (kötél): két betűből áll:

<i>qad</i> قد	o o	(egy „mozgó” és egy „csöndes” betű)
<i>laka</i> لك	o o	(két „mozgó” betű)

watid (pecek): három betűből áll:

<i>laqad</i> لقد	o o o
<i>waqta</i> وقت	o o o